

Arenaria leptoclados

Spädnarv

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Akut hotad (CR)
B2ab(iv,v)c(iv); C2a(i); D

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Caryophyllales (nejlikordningen), **Familj:** Caryophyllaceae (nejlikväxter), **Släkte:** *Arenaria* (narvar), **Art:** *Arenaria leptoclados* - spädnarv (Rchb.) Guss. **Synonymer:** *Arenaria serpyllifolia* ssp. *tenuior* (Mert. & W. D. J. Koch) Arcang., *Arenaria serpyllifolia* ssp. *leptoclados* (Rchb.) Nyman, *Arenaria serpyllifolia* var. *leptoclados* Rchb.

Kännetecken

Spädnarv är en sommar- eller vinterannuell, 3–30 cm hög nejlikväxt med trådfin, gaffelgrenad stjälk och gles och utdragen blomställning. De 3–5 mm långa, avlångt äggrunda bladen är 2–3,5 gånger så långa som breda. Blomskäften är ca 0,3 mm tjocka och i frukt 2–3 gånger så långa som fodret. Foderbladen är 1,8–3 mm långa och längre än de små vita kronbladen. Håren på blad och foder är omkring 0,1 mm långa. Kapseln är konisk, har smal bas, raka sidor och är omkring 2 gånger så lång som bred. Den har tunna väggar som kan pressas samman utan att spricka när kapseln är mogen. Fröna är 0,3–0,5 mm långa. Växten blommar i juni-augusti och förökar sig med frön. Spädnarv är en mångformig underart som ofta är svår att skilja från den likaså mångformiga sandnarven, då skiljekaraktärerna ofta är diffusa och överlappande. Sandnarv är oftast kraftigare, har 4–6 mm långa blad som är 1–2,5 gånger så långa som breda och blomskäften är ca 0,5 mm tjocka och i frukt 1–2,5 gånger så långa som fodret. Foderbladen är 3–3,7 mm långa och hår på blad och foder är 0,1–0,2 mm långa. Kapseln är omvänt päronformig och omkring 1,5 gånger så lång som bred. Den har tjocka väggar som lätt spricker upp när den mogna kapseln pressas samman. Fröna är 0,4–0,7 mm långa.

Utbredning och status

Spädnarv är funnen i södra Skåne, i Blekinge och på Öland. Är idag endast känd från någon enstaka lokal i sydvästra Skåne samt från en lokal på Öland. Underarten kan vara förbisedd i Sverige då den kan vara svår att skilja från sandnarv *Arenaria serpyllifolia* ssp. *serpyllifolia* som är vanlig i större delen av Sverige. I Danmark är spädnarv spridd över en stor del av landet. Den anses som tämligen sällsynt men betraktas inte som hotad. I Norge är växten känd från något enstaka fynd medan den helt saknas i Finland. Spädnarv är utbredd i Europa norrut till Sydsandinavien, i Nordafrika och de västra delarna av Asien. Den anses vara en sydlig växt som är kulturspridd till de norra delarna av utbredningsområdet. Spädnarv finns även som införd i bl.a. Japan och de nordöstra delarna av USA.

Ekologi

Spädnarv växer på öppen, sandig mark med ett gles vegetationstäck. I Skandinavien påträffas den på kraftigt kulturpåverkade ståndorter som markvägar, åkrar, trädgårdar och stengården. Längre söderut i sitt utbredningsområde kan den även växa i mera ursprungliga biotoper som torra, kalkrika slänter, unga sanddyner och sandhedar.

Hot

Spädnarv är en konkurrenssvag växt som försvinner om växtplatserna växer igen och vegetationen sluts. Från åkermark har spädnarv troligen försvunnit genom ändrade brukningsformer. Det moderna jordbrukets tätvuxna grödor, intensiva ogräsbekämpning och höga gödselgivor minskar livsutrymmet för små och konkurrenssvaga växter. Denna utveckling bör även ha påverkat spädnarv på ett negativt sätt.

Åtgärder

Spädnarv är en liten och oansenlig växt som dessutom är svår att skilja från den vanliga sandnarven. Det är därför angeläget att äldre lokaler för spädnarv blir systematiskt inventerade och att den blir eftersökt på lämpliga lokaler i områden där den tidigare varit spridd. Från en sentida lokal på Falsterbohalvön tycks spädnarv nu vara försvunnen till följd av igenväxning. På den platsen där arten blivit funnen under de senaste decennierna måste aktiva åtgärder sättas in för att förhindra igenväxning. Lokaler för spädnarv bör hållas under årlig uppsikt av Floraväktarna i Skåne.

Övrigt

Spädnarv finns insädd från Falsterbolokalen till några trädgårdar i Landskronatrakten. Utländska namn – NO: Spedarve, DK: Spæd Markarve, GB: Lesser Thyme-leaved Sandwort.

Litteratur

- Anonym 1996. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1995. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1996 (1): 5–52.
- Anonym 1997. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1996. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1997 (1).
- Knutsson, T. m fl 1997. Försvunna, hotade och sårbara kärlväxter på Öland. Krutbrännaren. Suppl. 2.
- Kraft, J. 1987. Falsterbohalvöns flora. Växterna vid kusten mellan Malmö och Trelleborg. Lund.
- Mattiasson, G. 1993. Floraväktarverksamheten i Skåne. Årsrapport 1992. Lunds Botaniska Förening. Medlemsblad 1993 (1): 24–68.
- Olsson, K.-A. & Tyler, T. 2001. Skånes rödlistade kärlväxter i ett historiskt perspektiv. Bot. Not. 134 (2): 1-21.
- Pedersen, A. 1959. Caryophyllaceernes udbredelse i Danmark. Bot. Tidsskr. 55: 157–267.
- Petersson, J. 1998. Hotade växter på Gotland. Del 1: Försvunna och akut hotade arter. Rindi 18: 4-43.

Författare

Kjell-Arne Olsson 1995. Rev. Margareta Edqvist & Kjell-Arne Olsson 2006. ©ArtDatabanken, SLU 2006.